

LITERÁRNĚVĚDNÁ BOHEMISTIKA
NA FILOZOFICKÉ FAKULTĚ UNIVERZITY PALACKÉHO
V OLOMOUCI
(1946-1995)

JIRÍ FIALA

TRADICE OBORU

Počátky literárních a literárněvědných aktivit jsou v Olomouci spjaty s existencí moravského, respektive olomouckého biskupství (založeného roku 1063) a dvou olomouckých škol – scholasterijní při kapitule (od čtyřicátých let 12. století) a farní, později městské školy u sv. Mořice (založené kolem roku 1380). Značného rozkvětu doznala v Olomouci humanistická literatura a literární teorie, jež se pěstovala i na olomoucké jezuitské univerzitě (založena v roce 1593). Nové podněty pro rozvoj literární teorie a historie přišly s osvícenstvím, zejména během olomouckého působení Josefa Dobrovského, jenž v Olomouci v letech 1787-1890 mimo jiné pracoval na *Geschichte der böhmischen Sprache und Literatur* (1792). Český jazyk a literatura se v Olomouci vyučovaly jednak zásluhou Dobrovského v generálním semináři na Hradisku u Olomouce, jednak na stavovské akademii; zde však první učitel tohoto předmětu, Antonín Boček, výuku zanedbával, takže teprve působení Aloise Vojtěcha Šembery v letech 1839-1847 znamenalo počátek intenzivních bohemistických studií v poněmčené Olomouci (z olomouckých akademických přednášek vznikly Šemberovy *Dějiny řeči a literatury československé*, 1858). Na olomoucké univerzitě působil do roku 1849 Ignác Jan Hanuš, jenž spolu s Ivanem Helceletem učil během revolučního roku 1848 češtině, vydával Holomoucké noviny a později se věnoval slovanské mytologii a dílu F. L. Čelakovského. Postupné rušení olomoucké univerzity (definitivně 1860) znamenalo ztrátu nejen pro literárněvědné bádání české, ale i německé, zůstala však olomoucká Studijní knihovna jako bohatý zdroj literárních textů staré i nové doby. Literární historie, teorie a kritika se poté pěstovaly zejména na olomouckém Slovanském gymnáziu (založeno roku 1867), a to především díky jeho prvnímu řediteli Janu Evangelistovi Kosinovi a jeho žákům Hynkovi Babičkovi (*O české literatuře*, Koleda 1879) a Leandru Čechovi (*O úkolu krásné literatury české na Moravě*, Zora 1885). Závažnější příspěvky literárněvědné byly publikovány ve výročních zprávách Slovanského gymnázia a v Časopise Matice moravské (Vojtěch Kotsmích, Josef Bartocha, Václav Tille a jiní).

Meziválečné literárněvědné bádání se koncentrovalo kolem Studijní knihovny, Cyrilometodějské teologické fakulty a Vlastivědného spolku muzejního (Bohuš Vybíral jako jugoslavista, Bedřich Václavěk jako literární kritik, teoretik a folklorista), Cyrilometodějské teologické fakulty (Josef Vašica jako editor a vykladač staročeské a barokní literatury); regionální literaturou se zabýval především Bedřich Slavík (*Hanácké písemnictví*, 1940). Olomoucké Prombergerovo nakladatelství v meziválečném období i těsně po válce vydávalo nejen beletrii, ale i učebnice a závažné syntetické práce literárněhistorické (zejména Arne Nováka). Oblast písní lidových a zlidovělých zkoumal spolu s Bedřichem Václavkem Robert Smetana, dějinám divadla se věnoval Jaroslav Čičatka, aspekty literárněvědné mají některé studie regionálních historiků Jana Springera, Timothea Vodičky a Mořice Remeše. Již v meziválečných letech počíná své literárněvědné bádání a literárněkritickou činnost Oldřich Králík, středoškolský profesor na Slovanském gymnáziu. S Olomoucí byly rovněž spjaty různorodé aktivity Josefa Ludvíka Fischera, jenž se vedle filozofie a sociologie věnoval rovněž literární kritice a estetice.

LITERÁRNĚVĚDNÁ BOHEMISTIKA NA UNIVERZITĚ PALACKÉHO DO ROKU 1989

Obnovení olomoucké univerzity v roce 1946 jako Univerzity Palackého znamenalo počátek nové institucionalizace olomoucké literární vědy nejprve v rámci tzv. Slovanského semináře na filozofické fakultě i nové úkoly pro Státní vědeckou knihovnu v Olomouci. Učitelské síly se však stabilizovaly až po roce 1949, navíc do této doby byla bohemistika spolu se srovnávací filologií a rusistikou součástí Ústavu pro slovanskou filologii. Samostatná katedra českého jazyka a literatury vznikla až v roce 1950, do oblasti literárněvědné bohemistiky ovšem zasahovali svými pracemi i filologové jiných filologických oborů (rusistiky, anglistiky, romanistiky). Tristní důsledky pro rozvoj celé univerzity mělo zřízení Vysoké školy pedagogické (1953), redukující univerzitu na pouhou lékařskou fakultu. Na katedru českého jazyka a literatury fakulty společenských věd VŠP tak přešli i bohemisté z Pedagogické fakulty UP. Od roku 1958 byla VŠP sloučena s Univerzitou Palackého, 1964 byl do svazku fakult univerzity zahrnut i olomoucký Pedagogický institut jako Pedagogická fakulta UP se samostatnou katedrou českého jazyka a literatury. Na Filozofické fakultě UP se zrušením samostatné katedry slavistiky vytvořila katedra bohemistiky a slavistiky, k níž byl v roce 1971 připojen jako vědeckovýzkumné pracoviště Kabinet Bedřicha Václavka, vzniklý v roce 1964.

Vůdčí vědeckou osobností literárněvědné bohemistiky na Univerzitě Palackého byl nepochybně od jejího počátku Oldřich Králík (1907-1975), jenž se habilitoval obsáhlou monografií *Otokar Březina: Logika jeho díla* (1948) a jehož literárněhistorické zájmy pokryly téměř celou oblast české literatury. Především se však Králík věnoval (i jako editor) dílu Bezručovu (*Kapitoly o Slezských písních*, 1957; *Kapitoly o Petru Bezručovi*, s Viktorem Fickem, 1978), Máchovu (zejména *Demystifikovat Máchu?*, 1969), Nerudovu (*Křížovatky Nerudovy poezie*, 1965), Čapkovu (*První řada v díle Karla Čapka*, 1972) a Holanovu, třebaže Králíkovy názory ohledně atribuce některých děl Karla Hynka Máchy a Josefa Baráka byly později zpochybněny. Polemicky Králík zasáhl i do historiografie a dějin literatury počátků české státnosti, kde vyzvedl slavníkovské období, tzv. *Kristiánovu legendu* a první veršovanou legendu o sv. Vojtěchovi se pokusil připisat Vojtěchovu bratru Radimovi (viz zejména publikace *Slavníkovské interludium*, 1966; *Filiace vojtěšských legend*, 1971; *Kosmova kronika a předchozí tradice*, 1976).

Vedle Oldřicha Králíka působili – jako první generace literárněvědných badatelů na univerzitě – zejména Josef Š. Kvapil (romanista, autor prací o J. Zeyerovi), Bohumil Markalous-Jaromír John (estetik a beletrista), Robert Smetana (muzikolog, editor Václavkova díla), Ladislav Cejp (anglista), Jaromír Bělič (lingvista, editor díla K. Havlíčka Borovského a J. Herbena), Josef Ludvík Fischer (filozof, sociolog, literární kritik) a jiní.

Následující generace filologů na univerzitě se rekrutovala jednak z absolventů fakulty pražské nebo brněnské – Jiří Daňhelka (editor a vykladač *Dalimilovy kroniky* a zejména literatury husitského období), Miloslav Krbec (znalec a editor díla J. Dobrovského), Miroslav Komárek (především lingvista, ale také editor klasické literatury), Ladislav Pallas (lingvista, též editor klasické literatury) a Jiří Levý (anglista, současně přední badatel o dějinách českého překladu). Nejlepší z prvních absolventů oboru bohemistika se odborně prosazovali od poloviny padesátých let a po skončení studia se vzápětí uplatnili na Filozofické fakultě UP, někteří během doby přešli na jiná pracoviště vysokoškolská nebo akademická. Zejména je třeba jmenovat Jiřího Skaličku (editor a vykladač díla K. Havlíčka Borovského, J. Kocourka, J. Haška, J. Herbena a jiných, autor syntetických zpracování dějin humoru a satiry 19. století, editor autorů regionálních), Eduarda Petrů (medievalista orientovaný zejména na humanistickou literaturu a středověkou literaturu faktu, na teorii literatury, zejména genologii, editor tvorby P. Chelčického, B. Paprockého z Hlohola a jiných), Jiřího Stýskala (historik divadla na Moravě), Františka Valoucha (editor díla B. Václavka a B. Vlčka), Jaromíra Dvořáka (autor bezručovských studií, editor díla P. Bezruče, Z. Nejedlého, J. Wolkera a jiných), Dobroslavu Bergovou (slavistka a překladatelka), Josefa Galíka (autor skript a příruček o nejnovější české literatuře, studií zejména o českém historickém románu, beletrista), Alenu

Štěrbovou (teatroložka a teoretička rozhlasové tvorby), Františka Všetického (teoretik literatury, působící na katedře českého jazyka a literatury Pedagogické fakulty UP), Jaroslava Kafku (autor studií o obrozenské literatuře, působící na téže katedře) a Marii Koukalovou (studie o literatuře pro děti a teorii vyučování literatuře). Přechodně na katedře bohemistiky a slavistiky působili Antonín Škarka (teoretik a editor české hymnologie), Alois Sivek (autor studií o regionální literatuře na Ostravsku), Jiří Opelík (nyní pracovník Ústavu pro českou literaturu AV ČR, autor monografií o J. Čapkovi, I. Olbrachtovi a jiných, editor, lexikograf) a další představitelé literárněvědné bohemistiky. Intenzivní spolupráce mezi představiteli všech filologických oborů na Univerzitě Palackého vedla ke společným edičním projektům, jako byly dvousvazkové edice překladů J. Jungmanna a Sládkových překladů tragédií a komedií W. Shakespeara, výboru z díla V. K. Klicpery, některým svazkům Spisů F. X. Šaldy a dalších, i ke společným sborníkům studií, z nichž se vyvinula dosud vycházející řada sborníků a suplement *Acta Universitatis Palackianae – Philologica*.

Od roku 1960 téměř každoročně pořádala katedra, později ve spolupráci s Kabinetem Bedřicha Václavka, uměnovědné konference Václavkova Olomouc, z jejichž jednání byly publikovány stejnojmenné sborníky (s podtitulem podle tematiky konference).

Období tzv. normalizace po srpnu 1968 postihlo katedru bohemistiky a slavistiky Filozofické fakultě UP zejména nuceným odchodem Jiřího Daňhelky, jehož badatelská práce sice pokračovala, byla však provázena bezohlednou politickou perzekucí tohoto filologa evropského ohlasu (Jiří Daňhelka za těchto podmínek připravil řadu edicí díla Jana Husa a zejména kritické vydání *Dalimilovy kroniky* – s Karlem Hádkem, Bohuslavem Havránkem a Naděždou Kvítkovou, publikoval rovněž v zahraničí). Problémy se svou filozofickou a světonázorovou orientací měli Oldřich Králík a Miroslav Komárek, jejichž profesura se prosadila se značnými obtížemi. Dalším badatelům – Jiřímu Skaličkoví, Aleně Štěrbové, Františku Valouchovi, Jiřímu Stýskalovi, Josefu Galíkovi – bylo orgány KSČ zabráněno v kvalifikačním postupu, takže dosáhli profesury (Jiří Skalička) a docentury (ostatní uvedení) teprve v rámci rehabilitací po listopadu 1989. Ideologicky restringovány byly rovněž úkoly státního plánu vědeckého výzkumu, především v Kabinetu Bedřicha Václavka, a každoročně pořádané uměnovědné konference Václavkova Olomouc sloužily k proklamacím metodologických principů marxistické literární vědy.

Další generace literárněvědných badatelů a vysokoškolských učitelů se rekrutovala bez výjimky z absolventů oboru na Filozofické fakultě UP. Po roce 1972 začali v literárněvědné sekci katedry bohemistiky a slavistiky působit Jiří Fiala (specializující se na literaturu 19. století, folkloristiku a kulturní dějiny regionu), Josef Jodas (editor díla B. Václavka, změnil svou

původně literárněvědnou orientaci na lingvistickou), Lubomír Machala (slovakista, autor studií a příruček o nejnovější literatuře), Jan Schneider (specializující se na literární teorii a dějiny literární kritiky), Marie Sobotková (orientovaná na starší českou literaturu a dějiny polské literatury), Lidmila Hrdličková (teorie vyučování literatuře), Hana Bednaříková (světová literatura) a další. Z významnějších kolektivních prací, na nichž se podíleli členové literárněvědné sekce katedry, uvádíme *Přehledné dějiny literatury a divadla v Olomouci I* (1981) a sborník *O divadle na Moravě* (1974). Dějiny divadla a filmu byly na katedře přednášeny v rámci čtyřletého odborného studia vzdělávání a výchova dospělých – specializace literatura, divadlo a film, členové katedry (Eduard Petrů, Jiří Skalička, Alena Štěrbová, Jan Schneider a jiní) se rovněž uplatňovali a zčásti se dosud uplatňují při organizaci festivalu Academia film Olomouc. Nepřerušovanou aktivitu vyvíjela Literárněvědná společnost ČSAV (předseda Jiří Skalička). Spolupráce literárněvědné sekce se zahraničními bohemistickými pracovišti se uskutečňovala dlouhodobými lektorskými pobyty (Jiří Skalička – Krakov, Jiří Fiala – Varšava, Katovice, Josef Jodas – Varšava, Halle), účastí na letních školách slovanských studií (Jiří Skalička – Lublaň, Alena Štěrbová – Záhřeb, Jiří Fiala – Budyšín, Sofie, Marie Sobotková – Varšava, Lublin), dále vedením studentských výměnných pobytů na Univerzitě Ivana Franka ve Lvově a v Leningradě, přednáškovou činností v zahraničí (Jiří Skalička, Eduard Petrů) a publikační činností v zahraničí (Jiří Skalička, Eduard Petrů, Jiří Fiala). Od roku 1988 se pracovníci literárněvědné sekce podílejí na programu přednášek a seminářů Letní školy slovanských studií v Olomouci.

VÝVOJ OBORU PO LISTOPADU 1989 A SOUČASNÝ STAV

Listopadem 1989 byla odstraněna diskriminace těch pracovníků katedry, jimž bránily orgány KSČ v kvalifikačním růstu; z původně zamýšlené plošné rekonkursace se uskutečnily konkursy na některá pracovní místa. Z katedry a sekce tak odešli pracovníci, kteří v konkurech neobstáli. Zřízení nové katedry uměnovědy na Filozofické fakultě UP si vyžádalo přechod dvou pracovníků na tuto katedru (Jiří Stýskal, František Valouch, po přestavbě zmíněné katedry nyní oba působí na katedře teorie a dějin dramatických umění). Povážlivým jevem je skutečnost, že na obor literárněvědná bohemistika byl přijat za celé pětiletí pouze jeden nový pracovník – Martin Podivínský (specializující se na českou literaturu 20. století, zejména na český literární expresionismus a na poválečný literární disent), chybí proto citelně reprezentanti nejmladší generace absolventů Filozofické fakulty UP a jiných fakult, eventuálně personálně omezených pracovišť AV ČR (na rozdíl od sekce lingvistické). Od roku 1994 je externím pracovníkem katedry a

literárněvědné sekce Mojmir Grygar (teoretik literatury zaměřený na literární komparatistiku a sémiologii, literární kritik), působící během své dlouholeté emigrace na univerzitách v Holandsku. S účinností od 1. 1. 1995 se opětně konstituovala katedra slavistiky, která zahrnuje bývalou katedru rusistiky a přejala materiálně i personálně dosavadní Polonistické středisko při katedře bohemistiky a slavistiky; teatrologie a filmologie, rozvíjené původně v rámci této katedry, se staly základem katedry teorie a dějin dramatických umění, vytvářené po roce 1989. Ve své činnosti pokračuje pobočka Literárněvědné společnosti AV ČR (předseda Jiří Skalička).

V současné době na Filozofické fakultě UP existuje katedra bohemistiky (vedoucí profesor PhDr. Edvard Lotko, CSc.) se sekci jazykovědnou (vedoucí docent PhDr. Karel Hádek, CSc.) a literárněvědnou (vedoucí docentka PhDr. Alena Štěrbová, CSc.).

Badatelské úsilí členů literárněvědné sekce zabývajících se nejnovější literaturou (Josef Galík, Lubomír Machala, Jan Schneider, Martin Podivínský) se od roku 1990 soustředilo především na zpracování přehledu české exilové a samizdatové literatury (*Česká a slovenská literatura v exilu a samizdatu – Informatorium pro studenty, učitele i laiky*, redaktor L. Machala, 1991), poté většina badatelů sekce pracovala na kompendiu vývoje české literatury od jejích počátků do současnosti, jež pod názvem *Panorama české literatury* vyšlo v polovině roku 1994 (vědecký redaktor E. Petřů, výkonný redaktor L. Machala, autoři kromě uvedených J. Skalička, A. Štěrbová, J. Galík, M. Podivínský, J. Schneider); v návaznosti na tuto příručku připravují titíž autoři biograficky koncipovaný lexikon *Galerie české literatury*. Z dalších významnějších kolektivních prací vzniklých v posledním pětiletí na půdě katedry bohemistiky Filozofické fakulty UP uvádíme publikaci Eduarda Petřů a Ivo Hlobila *Humanismus a raná renesance na Moravě* (1992), sborník studií *Mozart und Olmütz* (redaktoři J. Fiala a J. Krejčová, 1992) a *Studia Bohemica VI* (redakce Alena Štěrbová ad., 1993).

Vedle knižních prací publikovali a publikují členové literárněvědné sekce katedry bohemistiky v odborných sbornících (zejména vydávaných na Univerzitě Palackého – v posledních letech je v rámci AUPO vydáván sborník *Studia Bohemica*, zatím I-VI, svazek VII se připravuje; dále jsou to AUPO Fac. phil. *Slavica* a sborníky *Historická Olomouc*), v časopisech (*Česká literatura*, *Tvar*, *Literární noviny*, olomoucká literární revue *Scriptum* aj.), jsou členy redakčních rad (E. Petřů – člen redakce časopisu *Dialog – Evropa XXI*, J. Fiala – šéfredaktor kulturně-informačního měsíčníku *Kdy-kde-co v Olomouci*), spolupracují s regionálními i celostátními rozhlasovými studii (E. Petřů, J. Skalička, J. Fiala, L. Machala), nejnověji i se státní televizí (L. Machala), přednášejí a účastní se vědeckých konferencí v zahraničí (E. Petřů, J. Schneider, L. Machala), účastní se práce akademie-

kých grémií a habilitačních komisí (E. Petrů, J. Skalička, A. Štěrbová, J. Galík). Literárněvědná sekce katedry uspořádala v říjnu 1993 literárněvědnou konferenci na téma *Literatura a komerce*, stejnojmenný sborník referátů z konference vyšel v Olomouci v roce 1994.

Nové rozměry získaly po roce 1989 zahraniční kontakty literárněvědné sekce, zejména prostřednictvím krátkodobých studijních cest a pobytů (E. Petrů – SRN, Rakousko, Polsko, L. Machala – Slovenská republika, SRN, J. Schneider – Rakousko, SRN, H. Bednaříková – Francie), lektorských pobytů (H. Bednaříková – univerzita v Aix-en-Provence), rozšiřuje se rovněž přednáškový program LŠSJ v Olomouci, na němž se pracovníci sekce intenzivně podílejí.

Nynější (k 1. 2. 1995) personál literárněvědné sekce katedry bohemistiky Filozofické fakulty UP tvoří jeden profesor, tři docenti, čtyři asistenti (z toho jedna pracovnice dlouhodobě v zahraničí) a jedna lektorka, tj. 10 pracovníků v pracovním poměru na dobu určitou (3 až 5 let), jeden emeritní profesor s třetinovým úvazkem a jeden emeritní externí profesor, tj. 2 pracovníci, s nimiž je pracovní slouha uzavírána na období jednoho roku.

BIBLIOGRAFIE

V následujícím výčtu uvádíme u každého pracovníka jeho tituly, datum narození, badatelské zaměření a výčet prací v pořadí: a) knižní vědecké a vědeckopopulární monografie, b) podíl na kolektivních knižních vědeckých a vědeckopopulárních pracích, c) výběr časopiseckých a sborníkových studií, d) učebnice a učební texty, e) čtenářské a textově kritické edice a překlady.

PhDr. HANA BEDNAŘÍKOVÁ (1964):

Literární historička s orientací na světovou literaturu, najmě francouzskou, na vývoj evropského literárního surrealismu; teoretička překladu. Odborná asistentka (nyní působí jako lektorka češtiny na univerzitě v Aix-en-Provence).

b)

"Le Grand Meaulnes" Alaina Fourniera v českých překladech, *Studia Bohemica* VI, Olomouc 1993.

doc. PhDr. JIŘÍ FIALA, CSc. (1944):

Historik a literární historik orientující se na dějiny české literatury 19. století, na písňový folklór a kramářskou píseň a na dějiny města Olomouce. Editor kramářsky šířené veršované tvorby.

a)

Václav Jaromír Písek (*Typ předbřeznového lyrika*), Olomouc 1989.

Olomoucký pitaval, Praha 1994.

Dějiny města Olomouce v datech I (Do roku 1526), vyjde v březnu 1995.

b)

Jiřímu Suchému, redakce sb., Olomouc 1991.

Mozart und Olmütz, redakce sb. a studie Die Familie Mozart in Olmütz, Olomouc 1992.

c)

Dezinterpretace v ruském a polském překladu básní ze sbírky Jiřího Wolкера Těžká hodina, *Slavica Olomucensia VI, AUPO Fac. Phil., Philologica* 76, Praha 1985.

České verše o Francouzské revoluci, *Česká literatura* 1989, s. 266-273.

Umělá milostná lyrika ve starších kramářských tiscích, *Studia Bohemica V, AUPO Fac. Phil., Philologica* 59, Praha 1989.

Polonica v českých na poly ľudowych utworach wierszowanych, in *W kregu literatury popularnej - Slavica*, Katowice 1990.

Barokní balady a morytáty, *Česká literatura* 1990, s. 295-305.

Mozartové a staré olomoucké divadlo, *Ročenka SOA v Olomouci* 1992, Olomouc 1993.

České kramářské písně o napoleonských válkách, *Studia Bohemica VI*, Olomouc 1993.

Kramářské kriminální zpravodajství, sb. *Literatura a komerce*, Olomouc 1994.

Císař Josef II. v Olomouci a v Uničově, *Ročenka SOA v Olomouci* 1993, Olomouc 1994.

Olomoucká abdikace a intronizace, *Ročenka Státního okresního archivu v Olomouci* 3 (22), Olomouc 1995.

d)

Česky o všem možném I (*Jede, jede poštovský panáček*), Warszawa 1981.

Česky o všem možném II (*Dobré jídlo, dobré pítí, základ všeho živobyti*), tamtéž.

Česky o všem možném III (*Škola základ života*), tamtéž.

Česky o všem možném IV (*Zdraví - největší poklad*), tamtéž.

Chronologický přehled české literatury národního obrození, FF UP Olomouc 1985, 2. vyd. 1992.

Literární testy (*Úvod do studia literatury - test ke komplexní zkoušce*), UP Olomouc 1993.

e)

Novina z francouzské krajiny (*Kramářské písně a lidové paměti o Francouzské revoluci a napoleonských válkách*), Praha 1989.

Armjanskoje radio otvečajet - *Rádío Jerevan odpovídá*, soukromý tisk, Olomouc 1994.

doc. PhDr. JOSEF GALÍK, CSc. (1932):

Literární historik soustředující se na dějiny české literatury doby nejnovější a současné, na teorii a vývoj historického románu a povídky, na vývoj detektivního žánru v české literatuře. Beletrista (autor románů historických i z nedávné minulosti a časopisecky otiskované poezie).

b)

Česká a slovenská literatura v exilu a samizdatu, Olomouc 1991.

Panorama české literatury (Literární dějiny od počátků do současnosti), Olomouc 1994.

c)

Problematika historické prózy po roce 1948, sb. *Česká a slovenská literatura od Února k současnosti*, Praha 1979.

Petr Bezruč a Viktor Dyk, *Studia Bohemica II, AUPO Fac. Phil.* 46, Praha 1982.

K typologii prózy Vladimíra Körnera, *Studia Bohemica III, AUPO Fac. Phil.* 50, Praha 1984.

Figury a figurky, *Studia Bohemica V, AUPO Fac. Phil., Philologica* 59, Praha 1989.

Aktualita stará půl století (Jiří Weil, Moskva-hranice), *AUPO, Slavica*, Olomouc 1990.

Téma náhlého prozření ve Valentově novele Trám, *Studia Bohemica VI*, Olomouc 1993.

Detektivka jako součást literatury 60. let, sb. *Literatura a komerce*, Olomouc 1994.

d)

Česká literatura po roce 1945 (1969-1983), Olomouc 1985.

Česká literatura po roce 1945, Praha 1987.

Česká a slovenská literatura v exilu a samizdatu, spoluautor, Olomouc 1990.

prof. PhDr. MOJMÍR GRYGAR (1928):

Literární historik, kritik a teoretik s orientací na literární sémiotiku a komparatistiku. Externí emeritní profesor.

- a)
Julius Fučtk, Praha 1953.
Žil jsem pro radost (Životopisná črta o Juliu Fučtkovi), Praha 1958.
Umění reportáže, Praha 1961.
Rozbor moderní básnické epiky (Vančurův Pekař Jan Marhoul), Praha 1970.
Terminologický slovník českého strukturalismu, Amsterdam 1985.

b)
Jan Neruda, s K. Polákem, Praha 1955.

c)
The Possibility of a Structural Analysis of the Literary Process, sb. *Czech Structuralism*, Amsterdam 1982.

Pavel Filonov i voprosy izučeniya avantgardnogo iskusstva, in *Pavel Filonov*, Amsterdam 1982.

The Clash between the Literary and Extra-Literary, in *Danslessen van Bohumil Hrabal*, Amsterdam 1987.

Interview met Jiří Kolář, in *Danslessen van Bohumil Hrabal*, Amsterdam 1987.

Bugulma: Kvadratura kruhu, sb. *Czech studies*, Amsterdam-Atlanta 1990.

"Tupý smysl" a "nezáměrnost" (Poznámky k sémiotice R. Barthesa a J. Mukařovského), sb. *Czech Studies*, Amsterdam-Atlanta 1990.

d)
De nationale wedergeboorte in de tsjechische literatuur, Amsterdam 1975.

Overzicht van de tsjechische literatuur met bijzondere aandacht voor stromingen van 1880 tot W. O. II, Amsterdam 1979.

Stará česká literatura, Amsterdam 1988.

e)
Edice děl Kazimira Maleviče (Amsterdam 1989), ruského futurismu (*Victory over the Sun*, Amsterdam 1983), sborníku *Pařížské rozhovory o strukturalismu* (Praha 1969) aj.

PhDr. LIDMILA HRDLÍČKOVÁ (1945):

Teoretička vyučování literatuře, autorka středoškolských příruček z oblasti světových dějin. Lektorka.

- d)
Přehled českých a světových dějin, Rožnov pod Radhoštěm 1994.
Dokumenty k vývoji českých a světových dějin, Rožnov pod Radhoštěm 1994.

PhDr. LUBOMÍR MACHALA, CSc. (1958):

Literární historik a kritik orientující se na literaturu doby nejnovější a na literaturu slovenskou shodného období. Odborný asistent.

b)
Česká a slovenská literatura v exilu a samizdatu (Informatorium pro studenty, učitele i laiky), redaktor a spoluautor, Olomouc 1991.

Panorama české literatury (Literární dějiny od počátků do současnosti), Olomouc 1994.

Slovník české prózy 1945-1994, (kolektiv autorů pod vedením B. Dokoupila a M. Zelinského), Ostrava 1994.

c)
Ota Pavel, *Sborník studentských vědeckých a uměleckých prací 1981*, Olomouc 1982.

K typologii současné slovenské povídky, *Literární měsíčník* 1986, č. 10.

Nedokončená syntéza (Jan Otčenášek: Pokušení Katarína), *Studia Bohemica IV, AUPO Fac. Phil., Philologica* 55, Praha 1987.

K poetice prozaického díla Ivana Habaja, *Romboid* 1989, č. 1.

Debutant = diletant? (Slovenské prozaické prvotiny ve druhé polovině 80. let), *Iniciály* 1990, č. 5-6.

Dušan Mitana – Tu a teraz, *Romboid* 1990, č. 8.

Sám proti noci (Ad Dominik Tatarka), *Literární noviny* 1992, č. 7.

Situace v české a slovenské literatuře v letech 1969-1989 (Základní rysy a změny), *Slovenská literatura* 1993, s. 445-451.

Na okraj tvorby Jana Kostrhuna, *Studia Bohemica VI, AUPO Fac. Phil., Philologica*, Olomouc 1993.

Poznámky na okraj polistopadového vývoje české literatury, *Scriptum* 1994, č. 11-12.

Zdeněk Zapletal (Od folku ke knihám), *Česká literatura* 1994, č. 6.

d)

Česká a slovenská literatura v exilu a samizdatu. Olomouc 1990.

prof. PhDr. EDUARD PETRŮ, DrSc. (1928):

Literárněvědný medievalista s orientací na literaturu 14. století, husitství, humanismus a baroko, teoretik literatury (zvláště oblast genologie), badatel na úseku literárněvědné metodologie, srovnávacího studia slovanských literatur a filmologie, bibliografie.

a)

Soupis díla Petra Chelčického a literatury o něm, Praha 1957.

Z rukopisných sbírek Univerzitní knihovny v Olomouci, Praha 1959.

Vývoj českého exemplu v době předhusitské, Praha 1966.

Zašifovaná skutečnost (Deset otázek a odpovědí na obranu literární medievalistiky), Ostrava 1972.

Vzrušující skutečnost (Fakta a fantazie ve středověké a humanistické literatuře), Ostrava 1984.

b)

Dějiny české literatury I (Starší česká literatura), Praha 1989.

Humanismus a raná renesance na Moravě, s I. Hlobilem, Praha 1992.

Přehledné dějiny české literatury a divadla v Olomouci I (Od počátku do roku 1918), red. J. Stýskal, Praha 1981.

Panorama české literatury (Literární dějiny od počátků do současnosti), Olomouc 1994.

c)

Vývoj básnické tvorby Mikuláše Dačického z Heslova, sb. *Příspěvky k dějinám starší české literatury*, Praha 1958.

Spravedlnost tiskařům (K textové hodnotě tisků děl Petra Chelčického), sb. *Knihotisk a kniha v českých zemích od husitství do Bílé hory*, Praha 1970.

Dubraviova Theriobulia ve vývoji alegorie, sb. *Literárněvědné studie*, Brno 1972.

Der Artikelbrief und die sozialen Anschauungen Petr Chelčickýs, sb. *Der deutsche Bauernkrieg und Thomas Müntzer*, Leipzig 1976.

Das Bild der Türkei in Reisebeschreibungen des 16. Jahrhunderts, sb. *Studien zum Humanismus un den böhmischen Ländern*, Köln, Weimar, Wien 1993.

Die Erforschung der lateinischen Literatur in den böhmischen Ländern, *Humanistica Lovaniensia* 1994, s. 69-76.

Alžběta Jana Westonia a její místo v české literatuře, *Česká literatura* 1985, s. 424-437.

Informationsexplosion des 16. Jahrhunderts und genologische System der tschechischen humanistischen Literatur, sb. *Studien zum Humanismus in den böhmischen Ländern*, Köln-Wien 1988.

Postavení skladby Podkoní a žák v naší literatuře 14. století, *Česká literatura* 1988, s. 119-125.
Theatrum mundi v české renesanční a barokní literatuře, *Studia Comeniana et historica* 1991, č. 44, s. 51-57.

Das Bild der Türkei in Reisebeschreibungen des 16. Jahrhunderts, sb. *Studien zum Humanismus un den böhmischen Ländern*, Köln, Weimar, Wien 1993.

Die Erforschung der lateinischen Literatur in den böhmischen Ländern, *Humanistica Lovaniensia – Journal of Neolatin-Studies* 1994, s. 69-76.

Príspevky k mezinárodním sjezdům slavistů ve sbornících ČSAV a AV ČR:

Metodologické problémy zkoumání humanismu ve slovanských literaturách (1978), *Žánrová specifika literárních proudů ve starších slovanských literaturách* (1983), *Význam parodie pro vývoj žánrového systému období humanismu ve slovanských literaturách* (1988), *Barokní humanismus ve slovanských literaturách* (1993).

d)

Exaktní metody v literárněvědné práci, Olomouc 1968

e)

Vydavatel a překladatel děl Mikuláše Dačického z Heslova (1955), Pavla Skály ze Zhoře (1964), Petra Chelčického (1966 a 1990), Bartoloměje Paprockého z Hlohol (1982) a Jana Dubravia (1983). Vydavatel a překladatel dalších anonymních textů a antologií textů více autorů, zejména exemplové literatury (*Olomoucké povídky*, 1957), husitské literatury ve *Výboru z české literatury z doby husitské* (1964), humanistických textů v antologii *Humanisté o Olomouci* (1978), rytířské epiky pod názvem *Rytířské srdce majice* (1984) a tzv. hanáckých zpěvoher ve sborníku *Copak to ale za mozeke hraje?* (1985).

PhDr. MARTIN PODIVÍNSKÝ (1959):

Literární historik s orientací na vývoj české meziválečné literatury (zejména literárního expresionismu) a na český literární disent domácí i zahraniční. Odborný asistent.

b)

Česká a slovenská literatura v exilu a samizdatu, Olomouc 1991.

Panorama české literatury (Literární dějiny od počátků do současnosti), Olomouc 1994.

c)

Nástin expresionismu v české poezii, *Litteraria-Theatralia-Cinematographica I, AUPO Fac. Phil., Philosophica-Aesthetica* 9, 1993, s. 19-26.

PhDr. JAN SCHNEIDER (1959):

Literární teoretik zabývající se zejména naratologií a literární kritik s orientací na nejnovější literaturu, science fiction (též ve srovnání s filmem), na problematiku vývoje literárněvědných směrů 20. století a na dějiny české literární kritiky. Odborný asistent.

b)

Česká a slovenská literatura v exilu a samizdatu, Olomouc 1991.

Panorama české literatury (Literární dějiny od počátků do současnosti), Olomouc 1994.

Slovník české prózy 1945-1994, kolektiv autorů pod vedením B. Dokoupila a M. Zelinského, Ostrava 1994.

c)

Interdisciplinární zkoumání literárního procesu (na materiálu české a světové filmové a literární science fiction), *Slovenská literatúra* 1987, s. 231-234.

Science fiction – žánr?, *Studia Bohemica* IV, Praha 1987 (*AUPO Fac. Phil., Philologica* 55, 1987).

Otazníky a vykřičníky (Mládež, drogy, vandalismus, literatura a film u nás), *Film a literatura* III, Olomouc 1988.

K současnému vědeckofantastickému románu, *Studia Bohemica V, AUPO Fac. Phil., Philologica* 59, 1989.

Několik poznámek o SF v okolí Řípu, *Tvorba* 1989, č. 42 a 43.

Česká literární věda a kritika v exilu a samizdatu, *Slovenský jazyk a literatúra v škole* 1991/92, s. 456-462.

Česká science fiction včera a dnes, sb. *Literatúra a komerce*, Olomouc 1994.

d)

Česká a slovenská literatúra v exilu a samizdatu. Olomouc 1991.

prof. PhDr. JIŘÍ SKALIČKA, CSc. (1922):

Literární historik orientovaný zejména na českou literaturu 19. století, regionální literaturu a na dějiny i přítomnost českého humoru a satiry. Editor obrozené a regionální literatury. Emeritní profesor.

a)

Havlíčkův satirický odkaz, Praha 1965.

Průvodce životem a dílem Josefa Kocourka, Ostrava 1984.

b)

Přehledné dějiny české literatury a divadla v Olomouci I, red. J. Stýskal, Praha 1981.

Panorama české literatury (Literární dějiny od počátků do současnosti), Olomouc 1994.

c)

Vznik a vývoj Haškova Švejka, *Nový život* 1953, s. 585-594.

K Rubešovým parodiím, *Sborník VŠP – Jazyk a literatúra* 6, Praha 1959.

Problémy parodie jako žánru a její specifické rysy v české literatuře, *Sborník prací jazykovědných a literárněvědných, věnovaný VI. MSS*, Praha 1968.

Petr Bezruč – satirik, sb. *Bezručiana 1967*, Ostrava 1967.

Transformace krále Lávy (Moritz Hartmann a Karel Havlíček), sb. *Literárněvědné studie*, Brno 1972.

Literární historik Alois Vojtěch Šembera, sb. *Václavkova Olomouc* 1987; *Kapitoly z dějin české literární historiografie*, Olomouc 1993.

Haškův pokračovatel Karel Vaněk, *Slavica VII, AUPO Fac. Phil., Philologica* 61, 1990.

Otazníky nad odkazem Jana Welzla, *Severní Morava. Vlastivědný sborník*, sv. 65. Šumperk 1993.

Nad Okresním městem Karla Poláčka (Patero otázek a možných odpovědí), sb. *Ptáci vítají jítro zpěvem, poddůstojníci řvaním*, Praha-Rychnov n. Kněžnou 1992.

Bezručovy Slezské písně a Sibiřské písnické rysy v české literatuře, *Studia Bohemica VI. AUPO Fac. Phil., Philologica* 65, Olomouc 1993.

Satira v Květnu, sb. *Časopis Květen*, Brno 1993.

d)

Česká čítanka (*Materiały do czytania literackiego dla klasy ósmej szkół z polskim językiem nauczania*), red. J. Bělič, Praha 1956.

Výbor z české a slovenské literatury (*Čítanka pro 10.-12. roč. VVŠ a pro školy odborné s polským jazykem vyučovacím*), red. J. Bělič, Praha 1960.

Humor a satira v obrozené literatuře, Olomouc 1986.

Humor a satira v literatuře 2. poloviny 19. století, Olomouc 1987.

e)

Edice děl Františka Palackého – Karla Simeona Macháčka (*Geschichte der schönen Redekünste bei der Böhmen – Dějiny české slovesnosti*, Ostrava 1968), Jana Herbena (1954 a 1956), Karla Havlíčka Borovského (*O literatuře*, 1955; *Duch Národních novin*, 1971), Josefa Kocourka (*Z konce světa, Zapadlí vlastenci 1932 aj.*), Otakara Bystriny (*Úsměvná Morava*), Adolfa Zábranského (*Břehule*), Antoše Dohnala (*Staré hanácké povídky*) aj., celkem 24 titulů.

PhDr. MARIE SOBOTKOVÁ, CSc. (1947):

Literární historička orientovaná na literární komparatistiku (česko-polské literární vztahy zvláště v renesanci a baroku), jež nadále působí v rámci oboru literárněvědná bohemistika. Odborná asistentka. K 1. 1. 1995 přešla na katedru slavistiky.

b)

České memoáry 17. století (Žánrová analýza memoárových textů), kandidátská disertační práce, Olomouc-Brno 1993.

Autor – text – adresát v memoárech 17. století, strojopis habilitační práce, Olomouc 1994.

c)

Kochanowského Trény a jejich obnovený český překlad, *Sborník referátů a sdělení z III. celostátní polonistické konference*, Ostrava 1986.

Otazníky kolem Zrcadla slavného Markrabství moravského Bartoloměje Paprockého z Hlohoh, s H. Gmiterekem, *Česká literatura* 1987, s. 258-261.

Staré krakovské tisky čtyř děl Jana Kochanowského ve Státní vědecké knihovně v Olomouci, *Slavistický sborník olomoucko-lublinský III*, Praha 1989.

K poetice českých a polských memoárů 17. století, *Studia Bohemica VI*, Olomouc 1993.

d)

Antologie textů ze starších slovanských literatur I (Polská literatura od nejstarší doby do roku 1800), Olomouc 1990.

doc. PhDr. ALENA ŠTĚRBOVÁ, CSc. (1939):

Literární historička s praxí v rozhlasovém vysílání, teoretička dramatické a rozhlasové tvorby, divadelní a rozhlasová kritička, v současné době orientovaná zejména na dějiny české meziválečné literatury.

a)

Rozhlas a slovesné umění, UP Olomouc 1976.

Neviditelné herectví (Ohlédnutí), Praha 1988.

O současném činoherním divadle, Ostrava 1990.

Rozhlas a slovesné umění II, UP Olomouc 1991.

Rozhlasová inscenace (Teoreticky komentované dějiny české rozhlasové produkce), v tisku.

b)

Přehledné dějiny české literatury a divadla v Olomouci I, red. J. Stýskal, Praha 1981.

Panorama české literatury (Literární dějiny od počátků do současnosti), Olomouc 1994.

c)

Rozhlasovost prózy Karla Poláčka, sb. *Na křižovatce umění*, Brno 1973.

K inscenacím Vančurova Učitele a žáka, *Česká literatura* 1977, s. 74-76.

Rozhlasové dílo, in *Teória dramatických umení*, Bratislava 1979.

Puškinův Oněgin ve scénické konkretizaci E. F. Buriana, *Slavica Olomucensis IV*, Praha 1982.

Rozhlasové umění Jiřího Horčíčky (K vývoji české rozhlasové režie), *Studia Bohemica II*, Praha 1982.

Francesca di Rimini v kontextu Nerudovy básnické tvorby, *Studia Bohemica IV*, Praha 1987.

Komenského odkaz v rozhlase a televizi, *Studia Comeniana et historica*, 1991, č. 45.

O české rozhlasové hře v letech 1945-1969, *Rozhlasová práce* 1991, č. 4.

Jiří Suchý a Gramo-tingl-tangl aneb Jak ohlašovat gramofonové desky, sb. *Jiřímu Suchému*, Olomouc 1991.

Teorie rozhlasové hry (Nástin vývoje českého a slovenského uvažování o rozhlasové inscenaci), *Studia Bohemica VI*, Olomouc 1993.

Poslední odborné práce zčásti nebo zcela literárněvědně orientovaných badatelů působících na katedře teorie a dějin dramatických umění (doc. PhDr. Jiří Stýskal, CSc., doc. PhDr. František Valouch, CSc., PhDr. Jiří Štefanides, PhDr. Pavel Taussig aj.) obsahuje sborník *Litteraria – Theatralia – Cinematographica*, AUPO Fac. Phil., Philosophica – Aesthetica 9, Olomouc 1993).